

РЕФОРМУВАННЯ ПОЛІЦІЇ В УКРАЇНІ: КРАСИВЕ ГАСЛО ЧИ НАГАЛЬНА НЕОБХІДНІСТЬ?

Олександр Васильович ПАБАТ,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного
права та процесу факультету №1
Харківського національного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0000-0001-9237-6344>*

Питання реформування поліції в Україні досить широко обговорюється в засобах масової інформації. Вже більше п'яти років українське суспільство чує про реформи в Національній поліції України. Проте, слід зазначити, що сама Національна поліція України існує стільки ж. Таким чином, новостворений орган, одразу ж після свого створення почав реформуватися. Цей процес реформування розтягнувся на п'ять років і наразі незрозуміло коли він закінчиться. Так, реформа – це комплекс заходів, якими вводяться на заміну старих нові суспільні відносини, що призводить до зміни відносин в правоохоронній сфері і діяльності поліції як правоохоронного органу.

Зміна умов діяльності поліції має наслідком і викорінення негативних суспільних явищ, що мали місце в діяльності міліції. Нові умови діяльності вводяться законодавчим шляхом. Вважаю, реформи були закладені при трансформації міліції в поліцію, і почалися з прийняття Закону України «Про Національну поліцію» [1]. Таким чином, реалізація положень цього закону, та низки інших, і стали тими реформами про котрі більше 5 років говорять у відомстві. Процес реформування міліції в поліцію, і далі вже реформування самої поліції, відбувався в умовах неможливості при існуючому стані суспільства мати поліцію, як правоохоронний орган, котрий би задовольняв потреби суспільства та задовольняв би його вимоги до такого правоохоронного органу, або, хоча б, вимоги більшості населення.

Метою реформування поліції є досягнення нового стану в правоохоронній сфері, в якому перешкоди в діяльності Національної поліції України (із реалізації тих завдань і функцій, заради виконання яких вона створювалася), які існували в попередньому стані суспільства, в його новому стані існувати не можуть. Такі зміни були закріплені законодавчо та підтримувалися керівництвом міністерства та поліції, й суспільством в цілому [2, с. 303].

Перші два роки було видно результати таких реформ, зокрема, створювались нові підрозділи (такі як, патрульна поліція України, КОРД та інші), врегульовувалися відносини поліцейський-особа за новою філософією. З часом риторика про реформування не змінилася, однак, реальних змін ставало все менше і менше.

Звітуючи про реформи в поліції згадуються події двох-трьох, а то, й п'ятирічної давнини. Тривалий час таке звітування викликало в громадськості відчуття змін на краще. Проте, з часом, така риторика

починає бути схожа на радянські лозунги про рух у «світле майбутнє», оскільки не зрозуміло в чому саме полягає суть майбутніх реформ (тобто, докорінних змін існуючого нині) і скільки вони будуть продовжуватися.

На нашу думку, основна частина реформи відбулася з прийняттям Закону України «Про Національну поліцію». Не можна ототожнювати «реформування» з «удосконаленням», «реорганізацією», «модернізацією». А саме такі процеси нині відбуваються в Національній поліції України. По суті, корінний перелом відбувся при переході з міліції в поліцію.

Ще однією тезою, є нагальна необхідність зміни усталених процесів, що відбувалися в міліції і плавно перетекли в поліцію. Це великий комплекс проблем організаційного і управлінського характеру. Низку традицій, що існували в міліції та мали негативний характер, так і не було подолано. Лише назвемо окремі сфери. Зокрема, кадрова робота (проблеми переміщення з посади на посаду, кар'єрного росту, переміщення поліцейських «за керівником» в інший відділ), фінансування службових потреб самими поліцейськими, оплата праці (ручний режим встановлення розміру заробітної плати поліцейського), перманентне ігнорування прав поліцейського їх керівниками та їх порушення та багато інших.

Дуже показовою є кадрова ситуація. Наразі, заробітна плата в Національній поліції України є вище середньої в державі, проте, існує проблема відтоку кадрів. Яскравим прикладом з власного життя є те, що з майже 60 слідчих з котрими я працював 2 роки тому у слідчому відділі, на теперішній час, в тому ж відділі, працює близько 15. Мова йде не тільки про звільнення, але й про зміну місця роботи (переведення в інші відділи та служби) у зв'язку з умовами в котрі поставлені зараз слідчі. Через стан справ в самій Національній поліції України виникає питання мотивації в роботі, а відтак, і якості самої роботи.

Тож, реформування або глибока, докорінна зміна міліції в Україні вже відбулася. Їй на зміну прийшла Національна поліція України як центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Відповідну нормативно-правову основу її діяльності вже створено. Реформа відбулася. Надалі, під красивим гаслом реформування поліції криється можливість списати недоліки в роботі на процес реформування. В подальшому, мова може йти про удосконалення Національної поліції України, її реорганізацію чи модернізацію. Основні зусилля мають бути зосереджені на вирішенні проблем всередині самого органу, багато з яких організаційного та управлінського характеру.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
2. Горбатенко В. П. Реформа // Юридична енциклопедія: В 6-ти томах. Т. 5 : П-С. Київ, 2003. С. 303.